

Akşemsettin Kimdir? (1389- 1459)

Akşemsettin, (1389/1390 Şam – 1459 Göynük) asıl adı ile Şeyh Muhammed Şemsettin Bin Hamza, 15. yüzyılın en büyük sufilerinden biri ve çok yönlü Türk Bilim adamıdır. 1389 yılında Şam'da doğmuştur. Daha sonra 7 yaşında babası Şerafeddin-i Hamza Şâmî ile çağımızda Samsun'a bağlı olan Kavak'a yerleşmişlerdir. **Hacı Bayram Veli'nin müridi ve Fatih Sultan Mehmet'in hocalarındandır.** İstanbul'un manevi fatihi olarak da anılır. Saçının ve sakalının ak olması ve beyaz elbiseler giymesinden dolayı 'Akşeyh' veya 'Akşemseddin' adlarıyla meşhur olmuştur. Bazı el yazmalarında soyu, Ebu Bekir'e kadar ulaşır. İskilip'te çocuklarından Nurulhuda'nın türbesi ile diğer yakınlarının mezarları vardır. Evlik köyünde yer alan tek bir çivi çakılmadan yapılan camiyi onun yaptırdığı yazılıdır. Akşemsettin Amasya'da medreselerden eğitim aldıktan sonra büyük üne kavuşmuştu.

Akşemsettin, küçük yaşlardan itibaren bilime ve sanata karşı ilgi duydu. İlim tahsilini tamamladıktan sonra, Osmancık'da müderris oldu. Medrese öğrenimini zamanın büyük velisi Hacı Bayram-ı Veli'nin yanında tamamladıktan sonra seçkin bilginler arasında yerini aldı. Üstün zekası ve anlayışı, yılmak bilmeyen çalışma gücüyle kendini kitaplara adadı. **Başta İslami tıp, astronomi, biyoloji ve matematikte zamanın ünlülerinden oldu.** Uzun yıllar Osmanlı medreselerinde çalışarak yüzlerce öğrenci yetiştirdi.

Tıp alanında bulaşıcı hastalıklar üzerinde de önemli çalışmalar yaptı. Araştırmaları sonunda tıp ile ilgili Türkçe Maddet-ül Hayat ve Arapça yazdığı Hall-i Müşkilât ve Risalet-ün nuriyye adlı Tasavvuf Türkçe yazdığı Maddet-ül Hayat'ta geçen Hastalıkların insanlarda teker teker peyda olduğunu zannetmek yanlıştır. **Hastalıklar insandan insana gözle görülmeyecek kadar küçük tohumlar vasıtasıyla geçer cümle ile ilk mikrop teorilerinden birini ortaya atmıştır. Tarihte mikroorganizmalardan bahseden ilk kişidir.** Ve Mikrobiyolojinin babası sayılmaktadır. Bilimler olmak üzere yazdığı kitapları, bilinen eserleridir. Tıp ile ilgili Akşemsettin'in asıl ünü, büyük veli, Hacı Bayram Veli ile

tanışmasından sonra başlamıştı. İlmî konulardaki önemli başarılarından sonra tasavvuf konusunda da ağırlığını göstermiş, daha sonra da II. Murat'ın emir ve isteğiyle Fatih Sultan Mehmet'in hocalığına tayin edilmişti. İstanbul'un fethi sırasında büyük yararlılıklar göstermiş, genç sultanı teşvik ederek zaferin kazanılmasında önemli katkılarda bulunmuştu. Fethin en önemli günlerinde Ebu Eyyub'el Ensari'nin kabrini bularak ordunun maneviyatını yükseltmişti. Dünya malına önem vermeyen Akşemsettin, Fatih Sultan Mehmet'in büyük saygı ve sevgisini kazanmıştı. Fatih Sultan Mehmet ile İstanbul'a girişleri daha sonra ünlü olacak bir hikâyeye dönüştü.

İstanbul'a giriş

Beyaz atına binmiş, ordusunun önünde giden Fatih Sultan Mehmet, yanında onu yetiştiren Akşemsettin, Molla Hüsrev ve Molla Gürani ile İstanbul'a giriyor. Türk Ordusunu karşılayan şehir halkı yol boyunca dizilmiş, ellerindeki çiçek demetlerini padişaha sunmak için yaklaşıyor.

Şehir ahali, beyaz sakalıyla, ağır duruşuyla Akşemsettin'i padişah sanıp çiçekleri ona sunmaya çalışıyorlar. Akşemsettin atını geri çekip göz ucuyla Fatih'i göstererek:

“Sultan Mehmet odur, çiçekleri ona veriniz”, demek istiyor. Fatih Sultan Mehmet, çiçeklerle kendisine doğru yürüyenlere hocası Akşemsettin'i göstererek:

“Gidiniz, çiçekleri gene ona veriniz. Sultan Mehmet benim, ama o, benim hocamdır”, diyor ve ilk İstanbul'a Akşemseddin giriyor. Fatih Sultan Mehmet tarafından(1464) yılında yaptırılmış olan türbesi Bolu ilinin, Göynük ilçesindedir. İstanbul'un fetih günü olan 29 Mayıs (mayısın son pazarı) tarihinde anma günleri düzenlenmektedir.

Eserleri

- Risalet-ün Nuriyye
- Risale-i Zikrullah:200000000
- Risale-i Şerh-i Ahval-i Hacı Bayram-ı Veli
- Def'ü Metain
- Makamat-ı Evliya (Velilerin Makamları)
- Maddet-ül-Hayat (Hayat Maddesi)
- Nasihatname-i Akşemsettin (Akşemsettin Nasihatnamesi)
- Kitab-ül-Tıp (Tıp Kitabı)
- Hall-i Müşkület (Güçlüklerin Halli)